

GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIỜ TỰ HỌC TIẾNG PHÁP CỦA HỌC VIÊN TẠI HỌC VIỆN KHOA HỌC QUÂN SỰ

BÙI PHƯƠNG LAN*, CHU THỊ HỒNG NHUNG**

*Học viện Khoa học Quân sự, ✉ phuonglanphap2020@gmail.com

**Học viện Khoa học Quân sự, ✉ chuchuhongnhung@gmail.com

Ngày nhận bài: 02/6/2024; ngày sửa chữa: 13/6/2024; ngày duyệt đăng: 15/6/2024

TÓM TẮT

Tự học đóng vai trò đặc biệt quan trọng trong quá trình dạy-học nói chung và dạy-học ngoại ngữ nói riêng. Đối với học viên Học viện Khoa học Quân sự (KHQS), mặc dù thời gian tự học tập trung trên giảng đường hoặc thư viện khá nhiều, hiệu quả giờ tự học còn tồn tại hạn chế dưới nhiều góc độ. Để nâng cao chất lượng giờ tự học tiếng Pháp ngoại ngữ 2 (NN2), trong khuôn khổ bài báo này, chúng tôi đề xuất một số giải pháp khả thi đối với đối tượng học viên, điều kiện về cơ sở vật chất, trang thiết bị sẵn có của Học viện. Các giải pháp xoay quanh việc tạo môi trường tiếng, đa dạng hóa các hoạt động, đổi mới phương pháp kiểm tra, đánh giá nhằm thúc đẩy người học tự giác, tích cực củng cố, mở rộng kiến thức, rèn luyện kỹ năng giao tiếp, thực hiện được các nhiệm vụ với vai trò là một tác nhân xã hội.

Từ khóa: giờ tự học, đa dạng hóa hoạt động, học viên học tiếng Pháp ngoại ngữ 2

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Ngày nay cùng với sự phát triển về mọi mặt của đời sống xã hội, xu hướng toàn cầu hóa ngày càng mạnh mẽ. Chính vì vậy, ngoại ngữ nói chung và tiếng Pháp nói riêng trở nên quan trọng và cần thiết hơn bao giờ hết. Việc đổi mới phương pháp giảng dạy cho phù hợp với từng đối tượng người học là yếu tố tiên quyết, luôn được các nhà sư phạm quan tâm. Phương pháp giảng dạy tích cực đặt việc tự học của người học lên vị trí quan trọng, đóng góp không nhỏ vào thành công của quá trình dạy-học. Đặc biệt đối với đối tượng học viên ở bậc đại học, tự học là chìa khóa giúp người học lấp lỗ hổng kiến thức, mở rộng và hoàn thiện hiểu biết. Tại Học viện KHQS, mặc dù học viên có quỹ thời gian tự học đáng kể, hiệu quả của

việc tự học còn hạn chế nhất định. Chính vì vậy, trong phạm vi bài báo này, chúng tôi đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng giờ tự học tiếng Pháp của học viên tại Học viện.

2. KHÁI NIỆM, TẦM QUAN TRỌNG VÀ CÁC YẾU TỐ TÁC ĐỘNG ĐẾN CHẤT LƯỢNG GIỜ TỰ HỌC

2.1. Khái niệm “Tự học”

Chủ tịch Hồ Chí Minh là tấm gương sáng về tinh thần học và tự học không ngừng. Hồ Chí Minh quan niệm về “tự học” là “tự động học tập”.

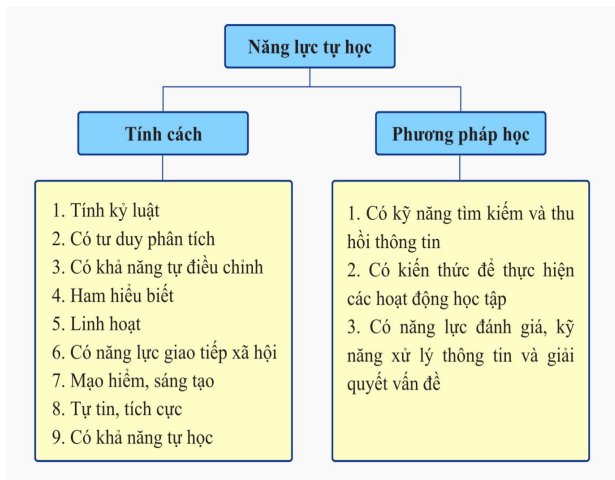
Theo Đặng Vũ Hoạt và Hà Thị Đức (2003), tự học là một hình thức nhận thức của cá nhân, nhằm nắm vững hệ thống tri thức và kỹ năng do chính

người học tự tiến hành ở trên lớp hoặc ở ngoài lớp, theo hoặc không theo chương trình và sách giáo khoa đã được quy định.

Theo Barbot (1999), tự học là một quá trình học tập diễn ra trong khuôn khổ ở đó người học được cung cấp các phương tiện thiết yếu để họ có thể tự chủ về việc học của mình. Chất lượng tự học phụ thuộc vào nhiều yếu tố như tính tự giác, động cơ, điều kiện học tập, trong đó năng lực tự học giữ vai trò then chốt.

Theo Từ điển tiếng Việt (Hoàng Phê, 2020), “*Năng lực là khả năng, điều kiện chủ quan hoặc tự nhiên sẵn có để thực hiện một hành động nào đó. Năng lực là phẩm chất tâm lý và sinh lý tạo cho con người khả năng hoàn thành một loại hoạt động nào đó với chất lượng cao*”.

Philip Candy (1991) đã liệt kê 12 biểu hiện của người có năng lực tự học. Ông chia thành hai nhóm để xác định nhóm yếu tố nào sẽ chịu tác động mạnh từ môi trường học tập.

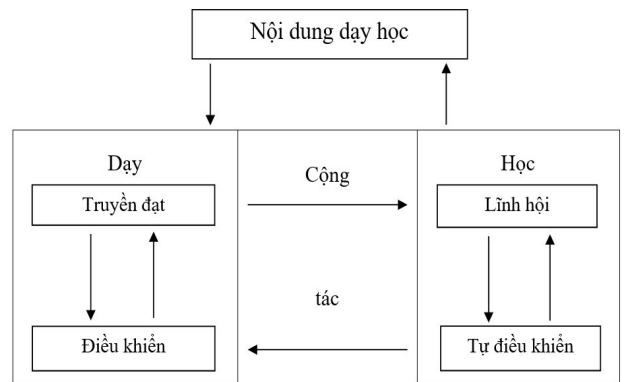
Hình 1. Biểu hiện của năng lực tự học

Như vậy, qua hình 1 ta có thể thấy, năng lực tự học bao gồm nhiều yếu tố bắt nguồn từ tính cách và phương pháp học của chủ thể người học. Năng lực tự học được cải thiện theo thời gian, kinh nghiệm và ý thức rèn luyện của người học. Về phương diện này, người dạy có thể hỗ trợ, hướng dẫn người học tích lũy và nâng cao khả năng tự học thông qua các hoạt động ngôn ngữ và kiểm tra, đánh giá.

2.2. Tầm quan trọng của tự học trong phương pháp giảng dạy tích cực

Trong phương pháp truyền thống, người học thụ động nên tự học đơn thuần là hoàn thành nhiệm vụ được giao. Phương pháp giảng dạy tích cực lấy người học làm trung tâm và hướng tới năng lực giao tiếp. Với mục tiêu ưu tiên là tương tác và hành động, có nghĩa là ưu tiên học cách tương tác, hướng người học tới hoạt động tương tác qua các kỹ năng, các nhiệm vụ cần hoàn thành vượt ra ngoài không gian lớp học và mang tính xã hội rất cao. Đường hướng hành động hướng tới quan điểm dạy-học thông qua dự án để hoàn thành những nhiệm vụ đặt ra, trong đó kỹ năng chỉ còn là phương tiện phục vụ cho mục tiêu chính.

Bản chất của quá trình dạy học đại học có thể sơ đồ hoá như hình 2 sau:

Hình 2. Quá trình dạy học bậc đại học

Ta thấy rõ sự khác nhau căn bản giữa giảng dạy đại học với giảng dạy ở những bậc thấp hơn như Trung học cơ sở hay Trung học phổ thông. Để quá trình dạy-học đạt hiệu quả cao, nhà sư phạm phải tìm ra được phương pháp tối ưu nhằm biến quá trình học thành quá trình tự học, quá trình đào tạo thành quá trình tự đào tạo. Theo Từ điển Giáo dục học (2001): “*Tự học là một bộ phận không thể tách rời của quá trình giáo dục*”. Muốn vậy, phải lấy người học làm trung tâm của hoạt động dạy-học. Phải tạo điều kiện, môi trường cho người học làm chủ thể. Ở bậc đại học, kết quả của quá trình dạy-học không thể không kể đến quỹ thời gian ngoài giờ học chính khoá. Điều này phụ thuộc không nhỏ vào chất lượng giờ tự học, tự nghiên cứu. Như

vậy, tự học đóng vai trò quan trọng trong suốt quá trình dạy-học của người học.

2.3. Các yếu tố tác động đến chất lượng giờ tự học

Người học

Chất lượng giờ tự học phụ thuộc trước hết vào chủ thể của quá trình tự học đó là người học. Người học phải có năng lực tự học, tinh thần tự giác, ý chí quyết tâm để lĩnh hội, tiếp nhận tri thức và hình thành kỹ năng cho bản thân. Người học phải xây dựng cho mình động cơ tự học tập đúng đắn, biết xác định những lỗ hổng kiến thức cũng như hạn chế về kỹ năng để lập kế hoạch học tập phù hợp. Để tự học hiệu quả, người học phải duy trì hoạt động này một cách đều đặn, không ngừng điều chỉnh nội dung, cải tiến phương pháp học tập sao cho phù hợp với bản thân và các thành viên trong nhóm. Quá trình tự học lâu dài giúp người học thêm tự tin, kiên trì và có chí tiến thủ trong học tập.

Người dạy

Giảng dạy ở bậc đại học yêu cầu người thầy không chỉ có chuyên môn và kiến thức sâu rộng mà còn phải biết cách điều khiển quá trình nhận thức của người học, cho họ phương pháp tốt nhất để học và tự học. Chính vì thế mà trong quá trình dạy-học, nhất thiết phải có sự trao đổi giữa người dạy và người học, người dạy không nên quá áp đặt, đồng thời người học không nên quá thụ động. Người dạy ở bậc đại học nên đóng vai trò là “trọng tài, cố vấn”. Đối với việc tự học của người học, người dạy cần hỗ trợ tích cực, hướng dẫn, giao nhiệm vụ cho người học sao cho tương thích với trình độ, nội dung, chương trình học trong giờ chính khóa, vừa đáp ứng sở thích và quỹ thời gian tự học của học viên. Giáo viên không ngừng tìm tòi, đổi mới nội dung và phương pháp nhằm tăng động lực của người học, kích thích sự phát triển tư duy và khả năng hoạt động độc lập của người học.

Cơ sở vật chất, phương tiện, trang thiết bị

Để việc dạy-học ngoại ngữ nói chung và việc tự học, tự nghiên cứu nói riêng theo phương pháp tích cực đạt hiệu quả, giúp người học phát triển

năng lực giao tiếp, đáp ứng chuẩn đầu ra, cơ sở vật chất, phương tiện, trang thiết bị đóng vai trò quan trọng. Không gian học tập là yếu tố chi phối lớn đến mức độ tập trung, tiếp thu kiến thức, khả năng tổ chức hoạt động nhóm. Trong thời đại 4.0, có vô số công cụ, phương tiện tự học như sách vở, mạng Internet, phần mềm dạy học, video có giáo viên dạy (platformes), đào tạo trực tuyến (E-learning)...Tuy nhiên, người học muốn nâng cao hiệu quả của việc tự học cần lựa chọn linh hoạt các phương tiện, công cụ sao cho phù hợp với nội dung, mục đích học tập, nghiên cứu.

3. THỰC TRẠNG GIỜ TỰ HỌC TIẾNG PHÁP NGOẠI NGỮ 2 CỦA HỌC VIÊN TẠI HỌC VIỆN KHOA HỌC QUÂN SỰ

Từ năm 2010, Khoa K14/Học viện KHQS có nhiệm vụ là giảng dạy tiếng Pháp NN2 cho học viên, sinh viên năm thứ 3 chuyên ngành tiếng Anh, tiếng Trung Quốc, tiếng Nga. Đội ngũ giảng viên không ngừng tạo môi trường tiếng, tìm phương pháp sư phạm tối ưu giúp người học tiếp cận và rèn luyện kỹ năng giao tiếp tiếng Pháp dễ dàng hơn. Từ năm 2022, đối tượng người học chỉ còn là học viên quân sự do Học viện dừng tuyển dân sự. Với chương trình đào tạo hiện nay 4,5 năm, chuẩn đầu ra của môn học nâng từ bậc 2 sang bậc 3 theo Khung năng lực ngoại ngữ 6 bậc dành cho Việt Nam, tương đương với trình độ B1 theo Khung tham chiếu Châu Âu (CECR). Chuẩn đầu ra cao hơn đòi hỏi người học có kiến thức ngôn ngữ, kỹ năng thực hành tiếng cao hơn. Chính vì vậy, ngoài thời gian học trên lớp, học viên cần tận dụng tối đa giờ tự học mới đạt được chuẩn đầu ra của từng học phần môn tiếng Pháp NN2.

Hiện nay, thời gian tự học của học viên tăng đáng kể so với các năm trước. Giờ tự học được sắp xếp vào các buổi chiều không có giờ chính khóa và buổi tối, trên giảng đường hoặc thư viện. Trên giảng đường, mỗi phòng học được trang bị một máy tính kết nối với máy chiếu hoặc bảng thông minh, hệ thống phòng máy được trang bị máy chiếu, máy tính, tai nghe chuyên dùng. Hệ thống thư viện ở khu vực Lai Xá bao gồm: hệ thống phòng đọc, phòng mượn sách báo, phòng

Internet (tầng 1); phòng đọc và mượn giáo trình, tài liệu (tầng 2), phòng máy kết nối Internet và mạng Mistel (tầng 3). Số lượng đầu sách, báo, tạp chí, truyện, giáo trình, tài liệu, đề tài nghiên cứu khoa học ngày càng tăng và cơ bản được quản lý số hóa, tiện cho học viên, giảng viên tra cứu, học tập. Cơ sở vật chất đó đang tạo điều kiện thuận lợi cho công tác dạy-học ngoại ngữ nói chung và tự học nói riêng.

Một trong những hoạt động ngoại khóa góp phần thúc đẩy học viên làm việc nhóm trong giờ tự học đó là hoạt động của Câu lạc bộ Ngoại ngữ. Được thành lập từ năm 2021, Câu lạc bộ Ngoại ngữ đang không ngừng cải tiến và đa dạng hóa cách thức tổ chức. Câu lạc bộ gồm các tổ ngoại ngữ tiếng Anh, Nga, Trung Quốc, Pháp, thường xuyên tổ chức các buổi học tập, giao lưu, trao đổi kỹ năng ngoại ngữ trong nội bộ các tổ và câu lạc bộ. Tổ tiếng Pháp tích cực xây dựng các chương trình trò chơi ngôn ngữ, giao lưu văn hoá trong khuôn khổ câu lạc bộ, góp phần tạo môi trường tiếng lành mạnh, thúc đẩy phong trào học tập và luyện tập trong các giờ tự học. Ngoài ra, các chương trình giao lưu ngoại ngữ trong và ngoài Học viện cũng tạo không khí sôi nổi, phát huy tính sáng tạo, tinh thần tập thể của học viên trong quỹ thời gian tự học.

Tuy nhiên, qua quá trình giảng dạy, trao đổi, thăm dò ý kiến đồng nghiệp và học viên, chúng tôi nhận thấy chất lượng giờ tự học tiếng Pháp của học viên còn tồn tại những hạn chế nhất định. Nguyên nhân chính là do học viên chưa nhận thức rõ tầm quan trọng và chưa tận dụng tối đa giờ tự học. Mục đích giờ tự học chủ yếu là ôn tập bài cũ hay đơn thuần là tự luyện các kiến thức từ vựng, ngữ pháp hoặc chuẩn bị hoạt động cho các giờ kỹ năng thực hành tiếng trên lớp. Học viên tự lập kế hoạch cá nhân cho quỹ thời gian tự học vì vậy nội dung, thời gian và phương pháp còn thiếu tính khoa học, thiếu các hoạt động nhóm mang tính dài hơi. Việc cân đối thời gian cho môn tiếng Pháp còn chưa phù hợp do tâm lý coi môn ngoại ngữ 2 là không quan trọng. Mặc dù giờ tự học có sự quản lý của cán bộ Hệ, lớp trưởng cùng hệ thống camera giám sát nhưng vẫn tồn tại hiện tượng học viên ngủ gật, nói chuyện, làm việc riêng, thiếu tập

trung. Hơn nữa, do cơ sở vật chất, số lượng máy tính không đảm bảo để đồng loạt khai thác thông tin, mạng ở thư viện chậm chạp, không đảm bảo thông suốt thường xuyên phần nào ảnh hưởng đến hiệu quả giờ tự học của học viên. Số lượng sách, báo, tạp chí, giáo trình, tài liệu tham khảo bằng tiếng Pháp còn hạn chế, chưa đa dạng và cập nhật thường xuyên nên chưa tạo được hứng thú, thói quen đọc cho người học.

4. GIẢI PHÁP NÂNG CAO GIỜ TỰ HỌC CHO HỌC VIÊN TIẾNG PHÁP TẠI HỌC VIỆN KHOA HỌC QUÂN SỰ

Chất lượng giờ tự học phụ thuộc trước tiên vào chủ thể người học. Tuy nhiên, sự hỗ trợ, cố vấn, đánh giá từ phía người dạy cũng như công tác quản lý của Hệ, lớp trưởng, cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ cho giờ tự học cũng ảnh hưởng không nhỏ tới hiệu quả của nó. Chính vì vậy, để giờ học đạt hiệu quả đòi hỏi sự đồng bộ của tất cả các yếu tố chủ quan cũng như khách quan nêu trên. Trong khuôn khổ bài báo này, chúng tôi không tham vọng đưa ra tất cả những giải pháp mà chỉ đề xuất một số giải pháp có tính khả thi, dễ áp dụng trong điều kiện sẵn có nhằm nâng cao chất lượng giờ tự học của học viên tiếng Pháp tại Học viện. Những đề xuất được hình thành dựa trên thực trạng và thông qua thăm dò ý kiến của học viên, giảng viên tiếng Pháp về việc tự học tiếng Pháp của học viên tại Học viện.

4.1. Nâng cao nhận thức, động cơ và năng lực tự học cho học viên

Tự học là quá trình lâu dài, đòi hỏi ở người học sự bền bỉ, tự giác, tính kế hoạch cao trong đó tích cực hóa hoạt động của người học là một trong những nhiệm vụ chủ yếu của người thầy. Tính tích cực trong học tập thể hiện ở hai mặt: tính chuyên cần trong hành động và tính sâu sắc trong các hoạt động trí tuệ.

Để giờ tự học đạt hiệu quả, yếu tố tiên quyết nằm ở chính chủ thể đó là người học. Chính vì vậy, ngay từ khi học viên bắt đầu học tiếng Pháp 1, giảng viên cần giúp người học xác định tầm quan trọng, động cơ tự học đúng đắn nhất là đối với môn

ngoại ngữ hai. Hướng dẫn người học xác định mục đích học, lập kế hoạch cá nhân và kế hoạch của nhóm trên cơ sở nội dung và thời gian thực hiện nhiệm vụ. Giảng viên nắm bắt tâm lý, sở thích và năng lực tự học của từng học viên để có phương pháp hỗ trợ, cố vấn thích hợp. Thường xuyên động viên, khuyến khích người học tích cực, tự giác, duy trì hoạt động tự học một cách đều đặn và hiệu quả nhất. Người học có đủ các yếu tố như năng lực tự học, phương pháp tự học, đặc biệt ý thức tự giác, động cơ học tập sẽ là đòn bẩy mạnh mẽ, truyền năng lượng cho người học để giờ tự học luôn đạt hiệu quả cao.

Ngoài ra, môi trường tiếng tạo cho người học phản xạ cũng như hứng thú thực hành ngôn ngữ không chỉ trong giờ chính khóa mà cả giờ tự học. Do tính chất đặc thù, học viên Học viện KHQS không có nhiều dịp giao lưu với sinh viên các trường có sử dụng tiếng Pháp và không có điều kiện tiếp xúc với người bản ngữ nên việc tạo môi trường tiếng là hết sức quan trọng. Giáo viên với tư cách định hướng, cố vấn nên hỗ trợ người học tạo môi trường tiếng ngay trong Học viện dưới nhiều hình thức khác nhau.

Thứ nhất, khuyến khích học viên áp dụng một số giờ sinh hoạt tập thể trao đổi bằng tiếng Pháp. Tạo ra những sản phẩm ngôn ngữ gắn với cuộc sống hàng ngày của người học như các nội qui, qui định, các chế độ trong ngày, trong tuần được dịch sang tiếng Pháp.

Thứ hai, giáo viên giới thiệu các giáo trình với những cấp độ tương đương với giáo trình chính *Le Nouveau Taxi* như *Reffet*, *Pixel*, *Alter Ego*, *Merci*, các sách luyện *DELFA1*, *A2*, *B1*; Gợi ý các trang Web như *Lepointdufle.net*, *le francaisfacile*, các chương trình dạy tiếng Pháp và bản tin bằng tiếng Pháp trên kênh FM, chương trình RFI trên kênh AM, các chương trình dạy tiếng Pháp trên truyền hình ở kênh VTV5, trang web www.apprendre.tv. Đặc biệt, học viên có thể theo dõi các chương trình trực tuyến như www.tv5monde.com/7jours hoặc “*Français avec Pierre*”, “*French with Vincent*”... Hoặc theo dõi các trò chơi truyền hình như “*Les enfants ont réponse à tout*”, “*Volte Face*”, “*Les*

Zamours”, “*Question pour un champion*”, “*Mot de passe*” hoặc tham gia trò chơi trực tuyến qua địa chỉ <https://wordwall.net>. Ngoài ra, giáo viên hoàn toàn có thể giới thiệu những trang Vlog bằng tiếng Pháp phù hợp với nội dung học trên lớp, những trang nhật ký video ngắn được quay thủ công này giúp người học làm quen với ngôn ngữ của đời sống hàng ngày với nhiều phong cách khác nhau. Theo dõi thường xuyên các chương trình này sẽ giúp người học có phản xạ tiếng tốt và tạo được môi trường tiếng sát thực.

4.2. Định hướng nội dung và hướng dẫn hoạt động tự học cho người học

Thực tế, học viên tại Học viện KHQS ở tập trung, điều này là cơ hội lớn cho nhiều hoạt động nhóm, tập thể. Mặc dù giờ tự học đòi hỏi người học chủ động tìm kiếm hoạt động tự học trên các phương tiện khác nhau đặc biệt qua Internet, người dạy nên định hướng, cố vấn, trọng tài cho các hoạt động của họ. Hoạt động tự học càng đa dạng càng tạo sự lôi cuốn, hấp dẫn và từ đó người học tự giác tham gia vào quá trình tự học, giảm thiểu được thái độ tiêu cực của họ như sự thụ động, tâm lý nghỉ ngơi.

Trong phạm vi bài báo này, chúng tôi đề xuất các hoạt động thông qua dạy-học theo dự án, thông qua phim và trò chơi.

Thứ nhất, dạy-học theo dự án. Để giờ tự học có định hướng dài hơi hơn, việc áp dụng dạy-học theo dự án là khả thi đặc biệt đối với học viên học tập trung trong đơn vị. Giáo viên giao các nhiệm vụ làm việc nhóm cho người học trong giờ tự học như giờ chính khóa. Dự án phụ thuộc vào nội dung chương trình học trên lớp của từng học phần tiếng Pháp. Nhiệm vụ này đòi hỏi thời gian và phương tiện mà học viên chỉ thực hiện được trong giờ tự học bởi thời gian học không cho phép thực hiện hết các công đoạn và trên lớp học không có kết nối Internet. Đối với từng dự án, học viên tự lập nhóm làm việc của mình với số lượng tối đa 3 đến 4 học viên. Những dạng thức, cấu trúc, từ vựng, những hành vi ngôn ngữ vận dụng hoàn toàn do nhóm thực hiện quyết định. Người học chủ động tìm hiểu và xác định nội dung cần chuẩn bị, tìm

kiểm công cụ qua các kênh khác nhau. Phân công trường nhóm và các công việc cụ thể trong nhóm, lộ trình hoàn thành từng nhiệm vụ phụ thuộc vào từng nhóm, giáo viên không nên can thiệp. Giáo viên chỉ hỗ trợ, tư vấn khi cần thiết, đặc biệt xác định thời gian nghiệm thu, đánh giá sản phẩm căn cứ vào nội dung lịch huấn luyện trên lớp. Trong bài báo này, chúng tôi gợi ý hai dự án có thể áp dụng đối với học phần tiếng Pháp 1 và 2.

Hoạt động mẫu 01:

Giao nhiệm vụ thực hiện dự án ngắn

Nội dung: Tổ chức tiệc sinh nhật ở nhà hàng

Đối tượng: Học viên học tiếng Pháp 1

Số lượng thành viên/nhóm: 3-4 học viên

Phương pháp tiến hành:

Các nhóm học viên tự thành lập nhóm, phân công chuẩn bị các công đoạn để hoàn thành nhiệm vụ. Từ việc tìm kiếm các thực đơn có thực ở các nhà hàng kiểu Pháp, chuẩn bị các công cụ diễn như các quyển thực đơn, một số phụ kiện của các nhân vật như tạp dề, túi, thẻ tín dụng, tiền mặt... Với những nhiệm vụ như vậy người học tự xây dựng thời gian và lộ trình hoàn thành nhiệm vụ theo kế hoạch của nhóm. Công tác chuẩn bị hoàn toàn trong thời gian tự học. Giáo viên cố vấn, hỗ trợ về mặt chuyên môn và căn cứ chương trình môn học để xác định giờ trình bày trên lớp phù hợp.

Hoạt động mẫu 02:

Giao nhiệm vụ thực hiện dự án dài

Tên dự án: *Lập kế hoạch chuyến du lịch quanh Hà Nội cho đoàn ngoại giao Pháp*

Đối tượng: Học viên học tiếng Pháp 2

Số lượng thành viên/nhóm: 3 đến 4 học viên

Phương pháp tiến hành:

Để hoàn thành nhiệm vụ này, người học phải giải quyết hàng loạt vấn đề. Đây là hoạt động cần thời gian chuẩn bị dài hơi đòi hỏi người dạy tính toán thời gian giao nhiệm vụ sao cho hợp lý. Công tác chuẩn bị tùy thuộc vào dự kiến, xác định các nhiệm vụ từ khâu chuẩn bị nhân sự phục vụ như hướng dẫn viên đến tài liệu chứa các thông tin về các công trình lịch sử, danh lam, thắng cảnh như sách hướng dẫn du

lịch, bản đồ thành phố... Sau đó, với mỗi nội dung các nhóm xây dựng các kịch bản mô phỏng tình huống thực tế phù hợp với ngữ cảnh. Để hoàn thành kịch bản, các nhóm học viên lập bảng tổng hợp các hành vi ngôn ngữ và công cụ ngôn ngữ tương ứng. Trong suốt quá trình chuẩn bị, người học cần sự hỗ trợ từ phía giáo viên dưới góc độ cố vấn, trọng tài. Giáo viên lên kế hoạch nghiệm thu sản phẩm theo lộ trình, căn cứ vào nội dung học tập tương ứng trên lớp.

Dưới đây chúng tôi gợi ý một số nhiệm vụ cụ thể và đối chiếu nhiệm vụ đó với chương trình học theo giáo trình chính mà giáo viên có thể căn cứ vào đó để xác định thời hạn hoàn thành của từng nhiệm vụ.

- Gọi điện hoặc trực tiếp đến công ty du lịch hỏi thông tin về các địa điểm du lịch, phương tiện đi lại cũng như giá cả. (Chương 3, Le Nouveau Taxi 1)

- Gọi điện hoặc trực tiếp đến các khách sạn để đặt phòng. (Chương 3, Le Nouveau Taxi 1)

- Đặt lịch với khách. (Chương 4, Le Nouveau Taxi 1)

- Gọi điện hoặc trực tiếp đến nhà hàng để hỏi thực đơn và đặt chỗ. (Chương 5, Le Nouveau Taxi 1)

- Trao đổi chương trình với đơn vị đồng tổ chức (Cục Đối ngoại). (Chương 6, Le Nouveau Taxi 1)

- Gọi điện trao đổi với người phụ trách đoàn khách các thông tin liên quan để khách lựa chọn đưa ra quyết định. (Chương 6, Le Nouveau Taxi 1)

Thứ hai, các hoạt động tự học thông qua phim

Chúng ta thấy rằng, phim loại hình hoạt động có tính giải trí cao nên dễ lôi cuốn người học, đặc biệt với đối tượng học viên đang ở độ tuổi 18-20. Chính vì vậy, đối với quỹ thời gian tự học tiếng Pháp NN2, giáo viên giới thiệu, gợi ý cho học viên một số bộ phim bằng tiếng Pháp phù hợp với lứa tuổi.

Lựa chọn thể loại phim

Giáo viên tư vấn cho học viên lựa chọn thể loại và độ dài của phim theo nội dung chương trình học, thời hạn hoàn thành nhiệm vụ được giao. Đối với học viên học tiếng Pháp NN2 thì việc lựa chọn các trích đoạn phim ngắn, có phụ đề sẽ giúp người học đỡ nản như phim tâm lý xã hội về tình

yêu, tình bạn, phim hình sự, phiêu lưu. Ngoài ra, những bộ phim hoạt hình nhiều tập với chủ đề quen thuộc của đời sống thường nhật, mỗi tập với những nội dung khác nhau, những câu chuyện ngắn sẽ không gây chán nản và mất kiên nhẫn đối với người học. Giáo viên cũng có thể chọn một bộ phim đã được chiếu ở Việt Nam trên kênh truyền hình hay ở rạp. Điều này sẽ tạo cho người học tâm lý hết sức thoải mái khi xem phim, không bị áp lực về việc phải tập trung để hiểu diễn biến, nội dung bộ phim. Chẳng hạn bộ phim do diễn viên Pháp nổi tiếng Louis de Funès thủ vai chính như phim “*Cảnh sát*” (*La police*) hay những bộ phim Pháp được quay tại Việt Nam nói về những dấu ấn lịch sử của Việt Nam có nội dung rất gần gũi với học viên như “*Điện Biên Phủ*” (*Dien Bien Phu*); “*Đông Dương*” (*Indochine*); “*Bầu trời đỏ*” (*Le Ciel rouge*).

Phương pháp khai thác

Nếu là bộ phim nhiều tập có thể giao nhiệm vụ theo nhóm để học viên có thể hỗ trợ nhau, phân công nhiệm vụ theo từng phần mà cá nhân thích. Tuy nhiên đối với đoạn trích ngắn phù hợp với làm việc riêng lẻ. Về cách khai thác các bộ phim, các hoạt động cần đa dạng hóa, không nên chỉ dừng ở tóm tắt đoạn trích phim, bộ phim. Tùy trình độ người học đang ở học phần tiếng Pháp 1, 2 hay 3 mà có thể giao học viên mô phỏng một cảnh trong phim yêu thích như lựa chọn các đoạn trích trong bộ phim nhiều tập *Le Petit Nicolas*, *Martin Matin*, *Caillou*... Tổ bộ môn sẽ lồng ghép các phần đóng kịch này vào nội dung chương trình cho phù hợp. Như thế, việc giao nhiệm vụ cần phải triển khai sớm, ngay đầu năm học. Khai thác phim trong giờ tự học có thể hướng tới rèn luyện đồng đều các kỹ năng, đặc biệt kỹ năng nghe hiểu và diễn đạt nói. Giáo viên gợi ý học viên ngoài kỹ năng nghe có thể lựa chọn kỹ năng nói hay viết tùy sở thích và phân công nhiệm vụ của nhóm.

Thứ ba, tổ chức giờ tự học thông qua trò chơi

Theo Courtillon (2004), trò chơi là một hình thức dạy-học ngoại ngữ hiệu quả, phát triển kiến thức ngôn ngữ cũng như kiến thức văn hóa không hề gò bó, tạo không khí học mà chơi, chơi mà học.

Khi định hướng học viên lựa chọn trò chơi trong giờ tự học, giảng viên cần quan tâm đến nhiều yếu tố, trong đó quan trọng là mục tiêu sư phạm, trình độ, sở thích của học viên. Để có hiệu quả tối ưu nên hướng học viên những trò chơi theo nhóm, đơn giản, gắn với chủ đề hay kiến thức ngôn ngữ, kiến thức văn minh đang học trên lớp. Trò chơi ngôn ngữ ở nhiều dạng thức như câu đố, chơi chữ, trò chơi mô phỏng các chương trình truyền hình hay các sân chơi của sinh viên như “*Rung chuông vàng*”, “*Ai là triệu phú*”, “*Đuổi hình bắt chữ*”.

Chẳng hạn với trò chơi “*Vòng quay may mắn*”, giáo viên hướng dẫn học viên thiết kế nhiều dạng câu hỏi khác nhau như câu hỏi mở hay trắc nghiệm về kiến thức ngôn ngữ, văn minh. Với trò chơi này, người học sẽ quay và mũi tên chỉ vào ô nào thì phải trả lời câu hỏi đó. Tùy mục tiêu bài học cần luyện mà giáo viên hướng dẫn học viên tạo nội dung câu hỏi cho phù hợp. Sau đây là ví dụ cách tạo trò chơi này với mục đích ôn tập động từ ở thì tương lai đơn.

Trò chơi “*Tabou*”

Đây là một trò chơi dễ thực hiện, không đòi hỏi nhiều thời gian chuẩn bị. Trò chơi nhằm phát triển kỹ năng nói và kỹ năng nghe, mở rộng kiến thức từ vựng. Người học có thể áp dụng trò chơi ở bất kỳ địa điểm nào. Để chuẩn bị, họ chỉ cần tạo ra các thẻ làm bằng bìa. Trên các tấm thẻ gồm từ cần tìm được viết đậm và những từ viết thường là những từ phải tránh sử dụng trong quá trình giải thích. Tuy vào chủ đề từng bài học mà giáo viên hướng dẫn học viên tạo ra hàng loạt từ cần đoán. Trò chơi áp dụng theo nhóm từ hai học viên trở lên. Một học viên tìm cách giải thích để thành viên khác trong

nhóm đoán từ cần tìm, ai đoán ra nhanh nhất là người chiến thắng. Sau đây là một vài mẫu thẻ học viên có thể sử dụng để thay đổi không khí giờ tự học, chủ đề tương ứng với bài 16, giáo trình chính Le Nouveau Taxi 1, môn tiếng Pháp 1.

se brosser les dents dents salle de bains	se coiffer cheveux brosse à cheveux	s'habiller vêtements mettre
se réveiller lit matin	se maquiller femme belle	préparer le petit-déjeuner céréales manger
se baigner baignoire salle de bains	se raser homme barbe	boire un café se réveiller noir

4.3. Tăng cường kiểm tra, đánh giá kết quả giờ tự học của học viên

Để nâng cao chất lượng giờ tự học, công tác kiểm tra, đánh giá từ phía giáo viên đóng vai trò đáng kể bởi qua đó học viên mới đo lường được kết quả học tập của mình. Việc lựa chọn phương pháp kiểm tra, đánh giá kết quả giờ tự học phụ thuộc vào nhiều yếu tố như nội dung bài tập, mục đích giao nhiệm vụ, quỹ thời gian hoàn thành. Để tìm ra những hạn chế của giờ tự học, từ đó có giải pháp khắc phục kịp thời, việc kiểm tra, đánh giá nên tiến hành thường xuyên, liên tục và toàn diện trong suốt quá trình dạy-học. Kiểm tra, đánh giá càng chính xác, công bằng thì càng tạo động cơ, thái độ học tập tích cực từ phía người học.

Trước hết, giáo viên thiết kế các bài tập mà học viên có thể tự kiểm tra, đánh giá. Phần bài tập không đủ thời gian chữa được trên lớp thì cung cấp đáp án cho học viên tự kiểm tra. Có thể phân công đánh giá đồng đẳng trên cơ sở cung cấp đáp án vào thời hạn mà học viên phải hoàn thành nhiệm vụ.

Ngoài ra, để tạo động lực và thúc đẩy học viên tích cực hơn trong giờ tự học, tổ bộ môn nên lấy một số điểm đánh giá kết quả nhiệm vụ giao trong giờ tự học để tính vào điểm quá trình. Biện pháp này vừa tạo áp lực vừa là động lực thúc đẩy học viên cố gắng rèn luyện và tập trung hoàn thành

nhiệm vụ trong giờ tự học. Tùy dạng bài tập mà giáo viên có thể chấm điểm cá nhân hay của nhóm. Việc lấy điểm nhóm tạo cho học viên tinh thần làm việc nhóm, đoàn kết, vì mục đích chung.

4.4. Các đề xuất khác

Ngoài những giải pháp nêu trên, để nâng cao chất lượng giờ tự học, cần có sự phối hợp chặt chẽ của Khoa với các cơ quan chức năng trong quản lý, duy trì các giờ tự học và tăng cường các trang thiết bị, phương tiện, tài liệu học tập.

Thứ nhất, Tổ bộ môn nghiên cứu tổ chức thảo luận về phương pháp nâng cao chất lượng giờ tự học cho học viên; Luôn cải tiến, đổi mới quy trình dạy-học, trong đó coi giờ tự học là quỹ thời gian quan trọng để người học rèn luyện và phát triển kỹ năng ngôn ngữ. Trong biên soạn bài giảng, giảng viên cần xác định một cách hợp lý các nội dung giao trong giờ tự học như bài viết, bài tập ngữ pháp hay các hoạt động có tính chất học mà chơi, chơi mà học. Tăng cường phân công giáo viên phụ trách đôn đốc, nghiêm thu sản phẩm, đánh giá kết quả của từng nhiệm vụ mà người học phải hoàn thành trong giờ tự học.

Thứ hai, về công tác phối hợp với cán bộ Hệ trong tổ chức, quản lý hoạt động tự học. Chủ nhiệm bộ môn cùng giáo viên trực tiếp giảng dạy thường xuyên trao đổi với cán bộ Hệ, lớp trưởng các lớp để nắm bắt kịp thời thái độ, ý thức tự giác của từng học viên trong quỹ thời gian tự học. Từ đó khuyến khích, nhắc nhở, động viên và kịp thời hỗ trợ, giúp đỡ học viên tìm biện pháp tự học hiệu quả nhất.

Thứ ba, phối hợp với các cơ quan chức năng, tham mưu, đề xuất bổ sung thêm nguồn tài liệu, sách tham khảo, sách luyện trình độ tiếng theo chuẩn đầu ra của môn học. Đề xuất thường xuyên cập nhật ở thư viện các loại báo, tạp chí bằng tiếng Pháp nhằm thu hút người học, tạo văn hóa đọc trong các giờ tự học để mở rộng kiến thức ngôn ngữ, văn minh, hoàn thiện các kỹ năng giao tiếp.

5. KẾT LUẬN

Phương pháp dạy-học tích cực lấy người học làm trung tâm của quá trình dạy-học, đòi hỏi nhà

sự phạm không ngừng tìm tòi, đổi mới phương pháp để tạo hứng thú, động cơ cho người học. Trong bài báo này, nhóm tác giả đề xuất một số giải pháp nâng cao chất lượng việc tự học của học viên học tiếng Pháp NN2 tại Học viện KHQS dựa trên cơ sở thực tế đối tượng học viên, quỹ thời gian tự học và điều kiện trang thiết bị, vật chất sẵn có. Việc nâng cao nhận thức, động cơ và năng lực tự học cho học viên, đa dạng hóa các hoạt động kết hợp với kiểm tra, đánh giá thường xuyên sẽ góp phần từng bước nâng cao hiệu quả giờ tự học. Tạo cho người học thói quen và nhu cầu tự học, có ý thức trách nhiệm trong hoàn thành nhiệm vụ cá nhân cũng như trong hoạt động nhóm sẽ là đòn bẩy, nâng cao chất lượng giờ tự học nói riêng và quá trình dạy-học nói chung. Hy vọng những đề xuất trên sẽ có ý nghĩa thiết thực giúp người học tận dụng tối đa quỹ thời gian tự học để tiếp cận, chiếm lĩnh tiếng Pháp một cách hiệu quả nhất./.

Tài liệu tham khảo:

Tiếng Việt

Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2014). *Thông tư số 01/2014/TT-BGDĐT ban hành Khung năng lực ngoại ngữ 6 bậc dùng cho Việt Nam.*

Đặng Vũ Hoạt, Hà Thị Đức (2003). *Lý luận dạy học đại học*. Hà Nội: Nxb Đại học sư phạm.

Hoàng Phê. (2020). *Từ điển tiếng Việt*. Đà Nẵng: Nxb Đà Nẵng .

Hồ Chí Minh toàn tập, Tập 6. (2011). Hà Nội: Nxb Chính trị quốc gia.

Tiếng Anh

Philip Candy. (1991). *Self-direction for ifelong Learning: A comprehensive guide to theory and practice*. San Francisco: Jossey-Bass.

Tiếng Pháp

Barbot, M-J. (1999). *Autonomie et apprentissage*. Paris: PUF.

Courtillon, J. (2004). Organiser les activités pour apprendre. *Le FDLM*, (331), 28-30.

Trang Web

https://www.youtube.com/watch?v=92vhKu_GHt4 - Mouk en Français.

<https://www.youtube.com/user/MoukFrance>

<https://www.youtube.com/watch?v=uwQKOXNmiDA>

<https://www.youtube.com/user/DidouMillimages> - Peppa Pig Français.

<https://www.youtube.com/watch?v=6opfUG8n67U>

ENHANCING THE QUALITY OF FRENCH SELF-STUDY PERIODS OF CADETS AT MILITARY SCIENCE ACADEMY

BUI PHUONG LAN, CHU THI HONG NHUNG

Abstract: Self-study plays a crucial role in the process of teaching-learning in general and in foreign language teaching-learning in particular. At Military Science Academy (MSA), despite the fact that cadets have a relatively large amount of self-study time, there exist some weaknesses in their self-study effectiveness. In terms of enhancing the quality of self-study activities of French as a second foreign language, this article provides some solutions which are compatible with cadets and facilities at MSA. These solutions involve creating French-speaking environment, diversifying classroom activities, innovating testing and assessing methods, with a view to promoting learner's self-consciousness of consolidating and broadening knowledge, practicing communication skills, carrying out tasks as a social factor.

Keywords: *self-study periods, activity diversification, cadets learning French as a second foreign language*

Received: 02/6/2024; Revised: 13/6/2024; Accepted: 15/6/2024